Transició a secundària i actuacions educatives d'èxit

written by Mireia Barrachina | 29 de June de 2024

4 claus que milloren la transició de primària a secundària i reduïxen l'abandó escolar

La transició de primària a secundària és un període crític marcat per canvis q que preocupen la comunitat educativa, incloent-hi adaptacions a nous entorns escolars, relacions amb diferents professors i la formació de noves amistats. **A Espanya, les taxes d'abandó escolar en l'educació secundària són superiors a la mitjana europea, especialment entre xiquets, xiquetes i adolescents refugiats o d'origen migrant, sent les xiquetes i adolescents les més afectades. Este estudi de cas se centra en com les actuacions educatives d'èxit com les tertúlies dialògiques, els grups interactius, el model dialògic de convivència i l'ampliació del temps d'aprenentatge (biblioteques tutoritzades) poden mitigar estos riscos**. Analitzant el seu impacte en el

benestar, el sentit de pertinença i l'èxit acadèmic, oferix 4 claus valuoses, basades en evidències, que poden ajudar altres centres educatius a crear un ambient adequat per a esta transició educativa.

1. Ambient d'ajuda mútua des de l'inici.

Les actuacions educatives d'èxit (AEE) milloren la qualitat de vida escolar en promoure un entorn segur i relacions de qualitat entre alumnat, professorat i famílies. Això fomenta un ambient escolar lliure de violència, on es desenvolupen relacions basades en la confiança i el respecte. El professorat emfatitza la creació d'espais segurs no sols a l'aula, sinó també en àrees com els corredors i el pati.

- **Les tertúlies dialògiques són vistes pels estudiants com a espais segurs on se senten respectats**, la qual cosa els ajuda a superar la por de participar en classe, expressar les seues emocions i compartir experiències. Esta percepció de seguretat ha convertit el centre en una comunitat on els seus membres es cuiden mútuament.
- **La biblioteca tutoritzada ha facilitat l'adaptació de nous estudiants i les seues famílies, especialment migrants**, en permetre'ls familiaritzar-se amb el centre educatiu i conéixer a companys, companyes i professorat abans del primer dia de classes, la qual cosa reduïx la pressió inicial i augmenta la seua confiança.
- **Els grups interactius faciliten l'adaptació de nous estudiants i aquells que són més tímids, en treballar en grups xicotets**. La pràctica se centra en la cocreació de coneixement mitjançant el diàleg, fomentant un ambient on els estudiants col·laboren i

s’ajuden mútuament en lloc de competir entre si. La presència d’una persona voluntària canvia la dinàmica de tota la classe, promovent interaccions entre els estudiants i fomentant un millor comportament en ells i elles.

2. Trencar estereotips i crear noves relacions saludables

En l’estudi s’identifiquen les següents estratègies de les AEE que ajuden a trencar estereotips i fomentar noves relacions saludables:

- **Expectatives altes per a tot l’alumnat, professors i famílies**, proporcionant espais i interaccions que ajuden a superar dificultats, enfortint l’autoconfiança i reduint les bretxes educatives i d’oportunitats.
- **Creació d’espais oberts per al diàleg**, que incrementen la seua sensació de seguretat i faciliten que informen de situacions negatives abans que s’agreugen, la qual cosa facilita l’adopció de mesures preventives, millorant significativament els resultats, especialment en la reducció de conductes negatives que afecten la convivència.
- **Promouen el diàleg igualitari**, fonamentat en la validesa dels arguments i no en relacions de poder, fomentant així relacions saludables que beneficien tant als estudiants nouvinguts com al benestar general de tota la comunitat educativa del centre.

3. El sentit de pertinença com a impulsor de l’èxit acadèmic

Les AEE emfatitzen la importància del sentit de pertinença com un factor crucial per a l’èxit acadèmic i s’aconseguix

gràcies a estes claus que s'identifiquen en l'estudi:

- **Creen un ambient escolar positiu i de suport** on l'alumnat se sent segur i valorat, la qual cosa facilita la seua participació activa en activitats escolars i comunitàries.
- **Fomenten les interaccions socials de qualitat entre alumnat, professorat i famílies**, promovent un ambient inclusiu que celebra la diversitat cultural i personal de tota la comunitat educativa. Esta inclusió activa no sols enfortix els llaços entre els diversos grups dins de l'escola, sinó que també contribuïx a un major sentit de pertinença i compromís amb l'aprenentatge.
- En establir expectatives elevades tant acadèmiques com personals per a tot l'alumnat, les AEE **incentiven el desenvolupament integral de cada alumne i alumna, ajudant-los a aconseguir el seu màxim potencial dins i fora de l'aula**.
- Encara que la comunitat en general participa en les AEE, s'observa una baixa participació específicament de les famílies d'estudiants migrants o refugiats. Tant el professorat com el personal del centre **consideren crucial la participació activa d'estes famílies per a facilitar la integració dels seus fills i filles en l'entorn escolar i millorar el seu acompliment acadèmic**.

4. L'èxit és de tots.

Les AEE tenen un impacte significatiu en el procés d'aprenentatge, contribuint al desenvolupament d'habilitats cognitives com ara atenció, llenguatge, processament i organització, així com habilitats d'interacció social gràcies a la participació de tota la comunitat educativa. En l'estudi s'identifiquen les següents claus d'èxit:

- **Les tertúlies dialògiques (literàries, feministes i científiques) creen un ambient motivador** on l'alumnat relaciona la lectura amb les seues experiències personals, promovent el desenvolupament del pensament crític i actiu a l'aula.
- **Els grups interactius** faciliten la realització eficient d'exercicis variats en una mateixa hora en comparació amb mètodes tradicionals, promovent la participació activa de les i els estudiants.
- **La participació de les famílies a les biblioteques tutoritzades i els grups interactius** millora significativament l'aprenentatge de l'idioma i enfortix la implicació dels xics i xiques a l'escola, millorant les expectatives futures i creant un ambient positiu per a l'estudi.
- **S'aconseguix una una major implicació en les activitats escolars**, la qual cosa contribuïx a reduir la taxa d'abandó escolar i motiva a l'alumnat a comprometre's més amb la seua educació.
- **Proporcionar espais segurs i diversos per a la participació i interacció de l'alumnat i les seues famílies facilita una transició més suau i confortable** cap a la vida escolar en secundària.

Estes claus destaquen com les AEE impacten positivament en múltiples aspectes de l'entorn educatiu, des del rendiment acadèmic fins a la integració i el benestar de l'alumnat i les seues famílies. Estes pràctiques basades en evidències poden facilitar la transició entre l'escola primària i secundària, especialment per a l'alumnat immigrant i refugiat.

[Imatge: Freepik]